

THE CONTRIBUTION OF DOCTOR CONSTANTIN D. ANGELESCU TO THE CREATION AND STRENGTHENING OF GREATER ROMANIA

Radu Ștefan VERGATTI¹

Abstract. Doctor Constantin D. Angelescu (1869-1948) was one of the remarkable figures of the scientific, cultural and political life of Romania. He was preoccupied with the formation of Greater Romania. He strived so that, at the end of the First World War, the Kingdom of Romania would be joined with the territories that were under foreign rule: Bessarabia, Bukovina, Transylvania. After the formation of Greater Romania, Doctor Angelescu struggled so that through education the entire population of Romania would be homogenized and united. He managed to build over 6 000 schools that had spread the Romanian language among all the children that were following the primary, secondary, high school in the Kingdom of Romania. Thus he accomplished the correction of an educational system that until then was professed in Russian in Bessarabia, in Hungarian in Transylvania, in German in Banat and Bukovina. His work was struck by the Communist regime. He died killed by communists on September 14 1948, in the Saint Vincent de Paul Hospital.

Keywords: Dr. Constantin Angelescu, Greater Romania, U.S.A., propaganda, education.

An emblematic personality of Romanian culture, science, education, and medicine, Doctor Constantin D. Angelescu (1869-1948) is also remarkable through his battle for the creation and strengthening of Greater Romania. After being named minister of Public Works between 4 January 1914 and 10 December 1916, he had to manage the organization of the sanitary service of the army. Secretly, Ion I. C. Brătianu had asked him to supervise the transports that arrived from the Austro-Hungarian Empire and from the German Empire, comprising weaponry, ammunition and equipment, headed towards the Sublime Porte and the Kingdom of Bulgaria. With the help of the Romanian gendarmes and border guards, Dr C. Angelescu confiscated the military charge from those trains.²

---

1 Professor, Ph.D., full member of the Academy of Romanian Scientists.

2 Doctor Constantin D. Angelescu, in order to be informed, had used among others the young and beautiful ladies of Oltenia, who slipped in the Austro-Hungarian and German trains, charmed the military men who guarded the wagons and asked them what they were transporting. Afterwards, the Romanian soldiers intervened, who explained that the local law was broken and confiscated the weaponry, ammunition and equipment that took their way towards the Triple Entente. In several cases, there have been escalations to actions of physical violence against the soldiers in the armies

CONTRIBUȚIA DOCTORULUI CONSTANTIN D. ANGELESCU LA CREAREA ȘI ÎNTĂRIREA ROMÂNIEI MARI

Radu Ștefan VERGATTI¹

Rezumat. Doctorul Constantin D. Angelescu (1869-1948) a fost una din figurile remarcabile ale vieții științifice, culturale și politice din România. El a fost preocupat de formarea României Mari. A luptat ca, la sfârșitul Primului Război Mondial, Regatul României să se unească cu teritoriile aflate sub dominație străină: Basarabia, Bucovina, Transilvania. După formarea României Mari, dr. Angelescu a luptat ca prin învățământ să se omogenizeze și să se unească toată populația României. A reușit să construiască peste 6.000 școli care au răspândit limba română între toți copiii care urmau cursul primar, secundar, liceal în Regatul României. În acest mod s-a reușit să se corecteze învățământul care până atunci fusese practicat în limba rusă în Basarabia, în limba maghiară în Transilvania, în limba germană în Banat și Bucovina. Munca lui a fost lovită de regimul comunist. A murit ucis de comuniști la data de 14 septembrie 1948 în spitalul Saint Vincent de Paul.

Cuvinte cheie: Constantin D. Angelescu, România Mare, S.U.A., propaganda, educație

O personalitate emblematică a culturii, științei, învățământului și medicinei românești, doctorul Constantin D. Angelescu (1869-1948) s-a remarcat și prin lupta pentru crearea și consolidarea României Mari. După ce între 4 ianuarie 1914 și 10 decembrie 1916 a fost numit ministru al Lucrărilor Publice, a trebuit să se ocupe de organizarea serviciului sanitar al armatei. În taină, Ion I. C. Brătianu i-a cerut să supravegheze transporturile care veneau din Imperiul Austro-Ungar și din Imperiul German, conținând arme, muniție și echipament către Sublima Poartă și Regatul Bulgariei. Cu ajutorul jandarmilor și grănicerilor români doctorul C. Angelescu a confiscat încărcătura militară din acele trenuri².

---

of the Central Powers (according to Charles J. Vopicka, *Secrets of the Balkans*, I, Rand McNally and Co., Chicago, 1921, p. 98 and following).

1 Profesor universitar, Dr. domeniul Istorie, membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România

2 Doctorul Constantin D. Angelescu, pentru a fi informat, a folosit între altele tinerele și frumoasele oltence, care se strecurau în trenurile austro-ungare și germane, îi fermecau pe militarii care păzeau vagoanele și aflau ce se transportă. Apoi, interveneau militarii români, care arătau că s-a încălcat legea de la noi din țară și confiscau armamentul, muniția, echipamentul care plecau spre Tripla Înțelegere. În unele cazuri, s-a ajuns și la acțiuni de violență fizică împotriva militarilor

After 10 December 1916, when he was forced to leave the government, Dr Angelescu left for the port of Odessa, where there was the Londonskaya Hotel in which his family was living, but subsequently he returned to Romania.¹

In the country there was unrest in the political world, because the opening of a legation of the Kingdom of Romania in the U.S.A was required. This was necessary. The U.S.A. had entered the war alongside the Entente Powers on 6 April 1917. They had an extraordinary force that clearly revealed the victory of the Triple Entente.

The U.S.A. had a diplomatic representative in South-Eastern Europe. His name was Charles Vopicka.² He was supposed to fulfil his mission as plenipotentiary minister in the Kingdom of Romania, the Kingdom of Bulgaria and the Kingdom of Serbia. As the Kingdom of Bulgaria joined the Central Powers, the U.S.A. ceased any relations with them. Thus opening a legation of the Kingdom of Romania became compulsory.

The matter of naming a plenipotentiary minister was advanced. Ion I. C. Brătianu, as prime minister, concluded that the future plenipotentiary minister was to support from his own wealth all of his expenses in the U.S.A. I. Gh. Duca refused the position, stating that he did not have this kind of money and was unable to leave the country.

Doctor Angelescu accepted. His wealth could cover the foundation of the Romanian legation in the U.S.A. without any money from the state. This was natural. The Kingdom of Romania had more than half of its territory under the occupation of the Central Powers, its hoard had been taken to Russia, where the

---

din armatele Puterilor Centrale. (cf. Charles J. Vopicka, *Secrets of the Balkans*, ed. I, Rand McNally and Co., Chicago, 1921, p. 98 și urm.)

1 According to Ioana Angelescu-Monteoru, *Cel dintâi ministru al României în America*, in vol. *Doctorul Constantin D. Angelescu. Studii la 150 de ani de la naștere*, coord. R. Șt. Vergatti, C. N. Vergatti, O. Buda, Ed. Semne, București, 2020, p. 17.

2 Charles J. Vopicka (3 November 1857 in the village of Dolni Hbity, near Prague – 4 September 1935, Chicago). Son of the mayor, but having other 13 brothers, he leaves his natal village and gets employed as chanter at two churches in Prague. In parallel, he works as an accountant. He earns enough to support himself. Taken by the wave of people immigrating to the United States, in 1881 he reaches Chicago. There he proves to be extremely active in business, after a short while managing to obtain positions in various local and state committees, among which the Chicago West Park Commission, the Chicago Board of Education, the Chicago Association of Commerce, he becomes director of Kaspar State Bank, Chicago etc. In 1883 he marries Victoria Kubin, the daughter of a Chicago organist, with whom he has six children. In 1913, without being a career diplomat, but being a member of the Democratic Party, he is named representative of the United States of America in Bucharest, Sofia and Belgrade. His residence was in Bucharest. He stays in Romania for seven years. He had the merit of supporting the union of Bessarabia with Romania and stopping, at some point, the uprising of the Russian soldiers in the trenches. In this quality, he met the other foreign emissaries which were in Bucharest and the leading political men, among which there was also Dr C. D. Angelescu (according to Charles J. Vopicka, *Secrets of the Balkans*, ed. Cit., p. 318).

După data de 10 decembrie 1916, când a fost obligat să părăsească guvernul, doctorul Angelescu a plecat către portul Odesa, unde se afla hotelul Londonskaya, unde locuia familia lui, dar apoi s-a reîntors în România¹.

În țară, în lumea politică era o frământare deoarece se cerea deschiderea unei legații a Regatului României în U.S.A. Era necesar. U.S.A. intraseră în război alături de Antanta la data de 6 aprilie 1917. Aveau o forță extraordinară care arăta clar că va fi victorioasă Antanta.

S.U.A. aveau un reprezentant diplomatic în sud-estul Europei. Era Charles Vopicka². Acesta trebuia să îndeplinească misiunea de ministru plenipotențiar în Regatul României, în Regatul Bulgariei și în Regatul Serbiei. Cum Regatul Bulgariei s-a aliat cu Puterile Centrale, S.U.A. au rupt relațiile cu el. Se impunea deschiderea unei legatii a Regatului României.

CHARLES J. VOPICKA

1 Cf. Ioana Angelescu-Monteoru, *Cel dintâi ministru al României în America*, în vol. *Doctorul Constantin D. Angelescu. Studii la 150 de ani de la naștere*, coord. R. Șt. Vergatti, C. N. Vergatti, O. Buda, Ed. Semne, București, 2020, p. 17.

2 Charles J. Vopicka, născut la 3 noiembrie 1857 în satul Dolni Hbity, lângă Praga – 4 septembrie 1935, Chicago. Fiu al primarului, dar având încă 13 frați, a plecat din satul său natal și s-a angajat corist la două biserici din Praga. În paralel, a lucrat și în calitate de contabil. A câștigat suficient cât să se poată întreține. Fiind luat de valul celor care imigrau în Statele Unite, în 1881 a ajuns în Chicago. Acolo s-a dovedit deosebit de activ în afaceri; nu mult apoi a ajuns să dețină funcții în diferite comisii locale, statale, între care Chicago West Park Commission, Chicago Board of Education, Chicago Association of Commerce, director al Kaspar State Bank, Chicago etc. În anul 1883 s-a însurat cu Victoria Kubin, fiica unui organist din Chicago, cu care a avut șase copii. În anul 1913, fără a fi diplomat de carieră, dar făcând parte din partidul democrat, a fost numit reprezentant al Statelor Unite ale Americii în București, Sofia și Belgrad. Rezidența lui era în orașul București. A stat șapte ani în România. A avut meritul de a susține unirea Basarbiei cu România și de a opri, la un moment dat, răscoala soldaților ruși aflați în tranșee. În calitatea sa, a cunoscut pe ceilalți trimiși străini aflați la București și oameni politici de frunte, între care s-a aflat și doctorul C. D. Angelescu (cf. Charles J. Vopicka, *Secrets of the Balkans*, ed. cit., p. 318).

Revolution had begun, and the people were suffering from hunger and the typhus epidemic.

Therefore, on 11 September 1917, by Decree no. 1027, King Ferdinand approved the document through which the inauguration of the Legation of the Kingdom of Romania in the U.S.A. was decided, starting with 1 October 1917.

By Royal Decree no. 1107/25 September 1917 Dr Constantin Angelescu was appointed, starting from 1 October 1917, as “extraordinary delegate and Plenipotentiary Minister at the Government of the United States of America, on a special mission”.

He left Iași immediately for Odessa, where he had his family, still living in the Londonskaya Hotel.

He took his six children and his mother-in-law, and, making a detour through Sweden, took them to France. There he settled them all in Southern France, in Nice.

Dr Angelescu, meanwhile, went to Paris and settled his banking businesses, preparing himself for the journey. He knew that in the U.S.A. there were Lieutenant Vasile Stoica and priests Vasile Lucaciu and Ion Moța. They were trying, unsuccessfully, to spread pro-Romanian propaganda. They were however blocked by the American papers which were held by Jews and by Hungarians who were very active in their irredentist politics.

Doctor Angelescu formed his own team. Its members were Nicolae H. Lahovari, from a family of diplomats, who spoke English well, A. Rubin, a cinematographic operator, who brought with him 4000 m of film to show what was happening in Romania and, finally, the major who lost an arm on the front,

S-a pus problema numirii unui ministru plenipotențiar. Ion I. C. Brătianu, ca premier, a conchis că viitorul ministru plenipotențiar trebuia să susțină din averea proprie toate cheltuielile în U.S.A.

I. Gh. Duca a refuzat, spunând că nu are atâția bani și nu poate părăsi țara.

Doctorul Angelescu a acceptat. Averea lui putea să plătească înființarea legației române în U.S.A. fără banii statului. Era firesc. Regatul României avea sub ocupația armatelor Puterilor Centrale mai mult de jumătate din teritoriu, tezaurul său fusese dus în Rusia, unde izbucnise revoluția, populația suferea de foamete și din cauza epidemiei de tifos exantematic.

În consecință, la 11 septembrie 1917 prin Decretul nr. 1027 regele Ferdinand a avizat actul prin care se hotăra deschiderea Legației Regatului României în U.S.A. începând cu data de 1 octombrie 1917.

Prin Decretul Regal nr.1107/25 septembrie 1917 doctorul Constantin Angelescu a fost numit de la data de 1 octombrie 1917, „trimis extraordinar și Ministru Plenipotențiar pe lângă guvernul Statelor Unite ale Americii, trimis în misiune specială”.

A plecat imediat de la Iași către Odesa, unde să găsea familia lui, care locuia tot în hotelul Londinskaya.

Și-a luat cei șase copii, soacra și pe un drum ocolit, prin Suedia, i-a dus în Franța. Acolo i-a instalat pe toți în sudul Franței, la Nisa.

Doctorul Angelescu, între timp, s-a dus și la Paris și a reglat afacerile bancare, pregătindu-se drum. Știa că în USA se afla locotenentul Vasile Stoica și preoții Vasile Lucaciu și Ion Moța. Ei încercau, fără succes, să facă propagandă pro-românească. Se loveau de ziarele americane care erau în mâna evreilor și de maghiari foarte activi în politica lor iredentistă.

Doctorul Angelescu și-a format propria lui echipă. Din ea au făcut parte Nicolae H. Lahovari, dintr-o familie de diplomați, care vorbea bine limba engleză, Al. Rubin, un operator cinematografic, care aducea cu el 4000 m de film pentru a arăta cele petrecute în România și, în fine, pe maiorul care-și pierduse o mână pe front, Livius Teiușanu, în calitate de atașat militar. Doctorul, din banii lui, a cumpărat bilete pentru toți cei care mergeau în U.S.A. și i-a îmbarcat pe pachebotul Espagne. A plecat din portul Bordeaux către New York. De pe drum a trimis sume de bani consistente către marile ziare de pe coasta de est. De când fenicienii au inventat banul rotund care învârte lumea și în cazul de față s-a ajuns la aceeași situație. O delegație a comunității evreiești de pe coasta de est l-a întâmpinat pe doctor și însoțitorii lui la coborârea de pe vas¹.

---

¹ Cf. scrisoare olografă a dr. C. D. Angelescu datată 31 decembrie 1917 și adresată soacrei sale, Elena Monteoru, din arhiva familiei Angelescu-Monteoru, aflată în păstrarea dnei. Ioana Angelescu-Monteoru.

Livius Teiușanu, as a military attaché. The doctor, from his own money, bought the tickets for all who left for the U.S.A. and boarded them on the SS Espagne ocean liner. He left the port of Bordeaux for New York. While on his journey he sent large sums of money to the important newspapers on the East coast. Ever since the Phoenicians invented the round coin money made the world go round, and this was no exception. A delegation from the East coast Jewish community greeted the doctor and his companions upon his descent from the vessel.¹

Since he had arrived around the arrival of the New Year, the doctor and his team stayed for a short while in New York, and then left for Washington. There, the doctor rented an entire floor of the Shoreham Hotel. This became the first headquarters of the Kingdom of Romania.

On 15 January 1918 the Romanian delegation was received by President T. W. Wilson. As the diplomatic language was French, since the declaration of peace on the Bidasoia river island, Dr Angelescu used this language, which he spoke fluently.

The doctor and his team made a good impression at the White House upon the presentation of the accreditation letters. This was a difference from the previous emissaries, who lacked the necessary diplomatic rank.

Dr Angelescu offered a salary of 100 dollars to those that previously unofficially served the interests of the Kingdom of Romania in a different group.² With elegance and efficiency, Dr Angelescu knew how to improve the relationships with the Jewish magnates that dominated the East coast press of the U.S.A. He invited them to decadent lunches, at the conclusions of which he handed them envelopes with consistent sums of money so that each could buy whatever he desired, and thus determined the reporters to write eulogies about Romania.

The doctor profited from this situation. He discovered that in the state of Illinois, in Chicago City, the capital of cereal and cattle commerce of the U.S.A., there was the building of the Auditorium, with a hosting capacity of around 4 000 people inside plus another 2 000 outside. At his own expense, the doctor gathered around 6 000 Romanians, who starting from 17 February 1918, for four days, manifested for the formation of Greater Romania. The Jewish papers wrote appreciative argumentative texts about the desires of the Romanians in America in those days.

In 9-10 March 1918 in the city of Youngstown there was summoned a meeting of all Romanian Orthodox parsons in the U.S.A. In the Romanian

---

1 According to a handwritten letter of Dr C. D. Angelescu dated 31 December 1917 and addressed to his mother-in-law, Elena Monteoru, from the archive of the Angelescu-Monteoru family, in the possession of Mrs Ioana Angelescu-Monteoru.

2 According to Vasile Stoica, *În America pentru cauza românească*, Tip. Universul, București, 1926, p. 67.

Cum a sosit în jurul anului nou, doctorul și echipa lui au rămas scurt timp în New York, apoi au plecat către Washington. Acolo, doctorul a închiriat un etaj întreg din hotelul Shoreham. A fost primul sediu al Regatului României.

În ziua de 15 ianuarie 1918 delegația română a fost primită de președintele T. W. Wilson. Cum limba din mediul diplomatic era, încă de la pacea din insula Bidassoa, cea franceză, Doctorul Angelescu a folosit-o, căci o vorbea fluent.

Doctorul și echipa lui au făcut o bună impresie la Casa Albă la prezentarea scrisorilor de acreditare. A fost o deosebire față de trimișii anteriori, care nu aveau rangul diplomatic necesar.

Doctorul Angelescu a dat un salariu de 100 dolari celor care slujeau inițial neoficial interesele Regatului României în alt grup¹. Cu eleganță și eficiență, doctorul Angelescu a știut să îmbunătățească relațiile cu magnații evrei care dominau presa de pe coasta de est a U.S.A. I-a invitat la prânzuri sardanapalice, la sfârșitul acestora le-a înmănat plicuri cu sume consistente pentru ca fiecare să-și poată cumpăra ce dorea și astfel a determinat ca reporterii să scrie în mod laudativ despre România.

Doctorul a profitat de pe urma acestei situații. A aflat că în statul Illinois, în orașul Chicago, capitala comerțului cu cereale și cu vite din U.S.A. exista clădirea Auditorium-ului se putea aduna circa 4.000 oameni în interior, plus încă 2.000 în exterior. Doctorul pe cheltuiala lui, a adunat circa 6.000 români, care începând cu data de 17 februarie 1918, vreme de patru zile, au manifestat pentru susținerea formării României Mari. Ziarele evreiești au scris laudativ, argumentat despre dorințele românilor aflați în America în acele zile.

În zilele de 9-10 martie 1918 în orașul Youngstown a fost convocată o întrunire a tuturor parohilor ortodocși români din U.S.A. În ziarul de limbă română „America” din 6 martie 1918 s-a publicat:

„Invitare la Marea Manifestație Națională-Bisericească care va avea loc în 9 și 10 martie 1918 în Youngstown Ohio.

Sâmbătă în 9 martie la 10 ore înainte de amiază, deschiderea sinodului tuturor parohiilor și bisericilor gr. orientale din Statele Unite. Înainte de sinod se vor face obicinuitele rugăciuni pentru invocarea Duhului sfânt. În acest sinod se va declara ruperea bisericii ortodoxe din America, de către Mitropolia din Sibiu și alipirea la Mitropolia din București. La ședința sinodului nu pot lua parte decât preoții, reprezentanții bisericilor și parohiilor, reprezentanții presei române din America și membrii din Legațiunea României din Washington. D.C. La 4 ore ședința sinodului se va închide și biserica se va deschide pentru a lua parte ori și cine la cetirea actului de alipire la Mitropolia din București. Cetirea actului se va face la orele 5 în fața Ex. Sale Dr. C. Angelescu, ministrul României.

---

1 Cf. Vasile Stoica, *În America pentru cauza românească*, Tip. Universul, București, 1926, p. 67.

language newspaper “America”, the 6 March 1918 edition, there were published the following:

“Invitation to the Great National-Religious Manifestation which is to take place on the 9th and 10th of March 1918 in Youngstown, Ohio.

Saturday the 9th of March at 10 hours a.m., the opening of the synod of all Greek-Oriental parishes and churches in the United States. Before the synod there will be made the usual prayers for the invocation of the Holy Ghost. In this synod there will be declared the separation of the Orthodox Church in America from the Metropolitan of Sibiu and its annexation to the Metropolitan of Bucharest. At the synod meeting there can only participate the priests, the representatives of the churches and parishes, the representatives of the Romanian press in America and the members of the Romanian Legation in Washington, D.C. At 4 hours the meeting of the synod will be closed and the church will be opened so that anybody who wishes can participate at the reading of the annexation document to the Metropolitan of Bucharest. The lecture of the document will be made at 5 hours before his Excellency Doctor C. Angelescu, the minister of Romania.

Sunday, the 10th of March. In the morning at 8 hours there will begin the usual service in the Greek-Orthodox Church of the Holy Trinity in Youngstown, Ohio. After the Liturgy there will be a requiem for the heroes of Romania who fell in the war. His Excellency Dr C. Angelescu will assist at the holy service and the requiem, accompanied by all worthy men that are members of the Legation.

In the afternoon the Great Popular Assembly in which there will take part: his Excellency Dr C. Angelescu accompanied by all the members of the Legation – the representatives of the state of Ohio, - the representatives of the city of Youngstown and of the other cities nearby, - the representatives of the American and Romanian press, - the priests and representatives of our parishes and churches and other men bearing to their hearts the interests of our church and people. (...)

This gathering is the only one in which the Romanian people of America shows in front of the foreigners its discontent towards the Hungarian government and its burning desire to be united with our brothers in Romania. This gathering is the most powerful protest against the Hungarian tyranny, a protest which will be heard from one edge of the world to the other, and all those who not yet know our pains and desires, will now understand. (...)”

The city of Youngstown was a good choice. It was at an approximately equal distance away from Chicago, Detroit, and Cleveland, where there were large Romanian communities. In that meeting it was decided that the Orthodox church of the U.S.A. would break its ties to the Metropolitan of Transylvania, in Sibiu, which was at the time headed by hierarch Vasile Mangra, obedient to Vienna and Budapest.

Duminică, 10 Martie. Dimineața la 8 ore se va începe serviciul obicinuit în Biserica Gr. Ortod. Sf. Treime din Youngstown, Ohio. După Leturghie se va sluji parastas, pentru eroii României căzuți în război. Ex. Sa Dr. C. Angelescu va asista la serviciul divin și la parastas, însoțit de toți meritații bărbați membri în Legațiune.

După amiaza Mare Adunare Poporală la care vor lua parte: Ex. Sa Dr. C. Angelescu însoțit de toți membrii Legațiunii, - reprezentanții statului Ohio, - reprezentanții orașului Youngstown și ai celorlalte orașe din apropiere, - reprezentanții presei americane și române, - preoții și reprezentanții parochiilor și bisericilor noastre și alți bărbați cari poartă la inimă interesele bisericeii și poporului nostru. (...)

Adunarea aceasta este singura adunare în care poporul românesc din America își arată în fața străinătății nemulțumirea față de guvernul unguresc și dorința arzătoare de a fi uniți cu frații noștri din România. Adunarea aceasta e cel mai puternic protest contra tiraniei ungurești, cari protest va răsună de la o margine a lumii la alta, și toți cei ce nu cunosc încă durererile și dorințele noastre, îi va face să înțelegă. (...)

Orașul Youngstown era bine ales. Se găsea la distanță aproximativ egală de Chicago, de Detroit, de Cleveland, unde erau mari comunități românești. În cadrul acelei întruniri s-a decis ca biserica ortodoxă românească din U.S.A. să rupă relațiile cu Mitropolia Transilvaniei, din Sibiu, condusă atunci de ierarhul Vasile Mangra, obedient față de Viena și Budapesta.

INVITARE Marea MANIFESTATIE NATIONALA-BISERICESCA

LA
9 si 10 MARTIE 1918 IN YOUNGSTOWN OHIO

CARE VA AVERA LOC IN

Duminică, 10 Martie.

Dupa amiaza MARE ADUNARE POPORALA

SEARA: -

LA ACEASTA ADUNARE SI BANCHET INVITAM

INSEMNARE

Comitetul Aranjator.

Thus there was made, under the lead and from the initiative of Dr Constantin D. Angelescu, by way of the church, the first union of all the Romanians that wanted to form Greater Romania.

The situation became more complicated when in the Kingdom of Romania the Ion I. C. Brătianu government resigned. After several tergiversations and political games, there was brought as head of the country, for extreme situations, a government headed by the wealthy landlord of Buzău, Alexandru Marghiloman. King Ferdinand, well-advised by his counsellor and friend Barbu Știrbei and by I. Gh. Duca, on 7 April 1918 recalled the diplomatic mission from the U.S.A. Dr C. D. Angelescu, along with A. Rubin, decided to quickly return to Europe. He left behind numerous Romanian societies and associations, such as *Dr C. Angelescu* in Cleveland, Ohio,¹ *Dr I. Maniu* (Canton, Ohio), *I. I. C. Brătianu* (Mansfield), *Tinerimea Română* (Cincinnati, Ohio), *Bucovineana*, *Sătmăreana* (Detroit, Michigan), *București* (Thorpe, West Virginia), *Dâmbovița* (Sparrows Point, Maryland), *Vasile Stoica* (Kokomo, Indiana), *Aurora* (Bethlehem, Pennsylvania), *Românul Ardelean* (Cleveland, Ohio), *Apolzana* (Hubbard, Ohio), *Prințul Carol* (Columbus, Ohio), *Plugarul Român* (Youngstown, Ohio), *România Mare* (Universal, Pennsylvania), *Lugojana* (Niles, Ohio), *Sămănătorul Român* (Youngstown, Ohio), *Furnica* (Toledo, Ohio), *Andrei Șaguna* and *Crucea Română* (Terre Haute, Indiana), *Dr E. Lucaciu TR* (Aurora, Illinois), *Aurel Vlaicu* (Bettendorf, Iowa), *S. Bărnăușiu* (Chicago), *Biruința* (Warren, Ohio).²

1 According to *Raport de la sfinșirea drapelului Societății Dr. C. Angelescu*, in „America”, vol. XIII, nr. 173, Cleveland, Ohio, Thursday, 1 August 1918, p. 1.

2 According to Ioan Opreș, *Vasile Stoica în serviciul României*, ed. II, Oskar Print, București, 2018, p. 94.

Astfel s-a realizat, sub conducerea și din inițiativa doctorului Constantin D. Angelescu, prin biserică, prima unire a tuturor românilor care vroiau să formeze România Mare.

Situația s-a complicat când în Regatul României a demisionat guvernul Ion I. C. Brătianu. După mai multe tergiversări și jocuri politice, în fruntea țării a fost adus pentru situații extreme, un guvern condus de bogatul moșier buzioan Alexandru Marghiloman, Regele Ferdinand, bine sfătuit de consilierul și prietenul său Barbu Știrbei și de I. Gh. Duca, la 7 aprilie 1918 a rechemat misiunea diplomatică din U.S.A. Doctorul C. D. Angelescu, împreună cu A. Rubin, a decis să se întoarcă rapid în Europa. Lăsa în urma lui numeroase societăți și asociații românești, așa cum au fost „Dr. C. Angelescu” din Cleveland, Ohio¹, Dr. I. Maniu (Canton, Ohio), I. I. C. Brătianu (Mansfield), Tinerimea Română (Cincinnati, Ohio), Bucovineana, Sătmăreana (Detroit, Michigan), București (Thorpe, West Virginia), Dâmbovița (Sparrows Point, Maryland), Vasile Stoica (Kokomo, Indiana), Aurora (Bethlehem, Pennsylvania), Românul Ardelean (Cleveland, Ohio), Apolzana (Hubbard, Ohio), Prințul Carol (Columbus, Ohio), Plugarul Român (Youngstown, Ohio), România Mare (Universal, Pennsylvania), Lugojana (Niles, Ohio), Sămănătorul Român (Youngstown, Ohio), Furnica (Toledo, Ohio), Andrei Șaguna și Crucea Română (Terre Haute, Indiana), Dr. E. Lucaciu TR (Aurora, Illinois), Aurel Vlaicu (Bettendorf, Iowa), S. Bărnuțiu (Chicago), Biruința (Warren, Ohio)².

Toate aceste societăți au făcut propagandă în mod constant, strângeri de fonduri, conferințe etc. pentru a fi cunoscuți românii în U.S.A. S-a susținut cauza românească și prin mijlocul modern atunci, al cinematografului. Filmele aduse de misiunea dr. Angelescu, prin Al. Rubin, au fost proiectate cu succes și după plecarea lor, căci arătau viața românilor în timpul războiului, dorința de a crea România Mare, victoriile din vara anului 1917 de pe front, la Mărăști, Mărășești, Oituz. Astfel, în ziarul de limbă română „America” din 24 iunie 1918, și din alte zile, se anunța cu mult entuziasm un mare picnic, național, românesc, ce avea să fie organizat în 30 iunie 1918. Dar evenimentul principal la picnic urma să fie:

„Chinematograf. În care se va arăta lupta de la Mărășești și diferite scene din războiul României, aduse din țară de d-nul Ministru Dr. C. Angelescu”³.

Revenit în Europa cu un pachebot care cu mult noroc a scăpat de loviturile torpilelor lansate de submarinele germane, doctorul Angelescu a susținut Comitetul Național Român din Transilvania și Bucovina, care activa în Paris,

---

1 Cf. *Raport de la sfințirea drapelului Societății Dr. C. Angelescu*, în „America”, vol. XIII, nr. 173, Cleveland, Ohio, Joi, 1 august 1918, p. 1.

2 Cf. Ioan Opreș, *Vasile Stoica în serviciul României*, ed. II, Oskar Print, București, 2018, p. 94.

3 „America”. Roumanian Daily News, The Official Organ of the Roum. Beneficial and Cultural Societies of America, Cleveland, Ohio, vol. XIII, nr. 141, Luni, 24 iunie 1918, pag. 3.

All these societies were constantly spreading propaganda, as well as organising fundraising, conferences etc. so that the Romanians in the U.S.A. would be recognised. The Romanian cause was also supported by the modern, for the time, means of the cinema. The movies brought by the mission of Dr Angelescu, through Al. Rubin, were successfully screened including after their departure, because they showed the lives of the Romanians during the war, the desire to form a Greater Romania, the victories of the summer of 1917 on the fronts at Mărăști, Mărășești, Oituz. Thus, in the Romanian language newspaper "America" the 24 June 1918 issue, and others, there was enthusiastically announced a great, national, Romanian picnic, which was to be organised in 30 June 1918. But the main event of the picnic was to be:

*"Cinema. In which there will be shown the battle of Mărășești and various scenes from the war of Romania, brought from the country by Minister Dr C. Angelescu."*¹

Returning in Europe with an ocean liner that with much luck managed to escape the hits of the torpedoes launched by German submarines, Dr Angelescu held the *National Romanian Committee of Transylvania and Bukovina* in Paris, which had been founded in 17/30 April 1918 and had been led by Traian Vuia. The doctor supported the fight of the Romanians through conferences, articles published in newspapers and magazines, through donations. All these actions contributed to the success of the Romanians over the Hungarian group. A serious fight had to be had for the defence of Greater Romania. Dr Constantin Angelescu had decided to act through culture and education. These were very solid instruments, with which he could defeat and remove the anti-Romanian laws that acted in Transylvania, Bukovina and Bessarabia. Thus, in Transylvania, the Romanians were allowed to have confessional schools exclusively, which gave them no right to work as public employees. In Bessarabia, the Czarist oppression had been much harder. There was forbidden to found any Romanian school. The Romanian language was forbidden in schools, churches, administration and justice.

After returning to the country and taking over the portfolio of Minister of Education he understood that the unification fight had to start from education.

He allied with three outstanding teachers, Apostol D. Culea, Ion Mihalache, and D. V. Țoni. He asked them to write spelling books. There was need for manuals, including for the teachers. Thus all children would have received education in the language of the state – Romanian. For the teachers, teaching methodologies were written. These were necessary. Those in Bessarabia had been educated in a Russian spirit and were using Slavic lettering, and those in Hertza,

---

¹ „America”. Roumanian Daily News, *The Official Organ of the Roum. Beneficial and Cultural Societies of America*, Cleveland, Ohio, vol. XIII, nr. 141, Monday, 24 June 1918, page 3.

creat în 17/30 aprilie 1918, sub conducerea lui Traian Vuia. Doctorul a sprijinit lupta românilor prin conferințe, articole publicate în ziare și în reviste, prin donații. Toate aceste acțiuni au contribuit la succesul românilor în fața grupului maghiarilor. Trebuia dusă o luptă foarte serioasă pentru apărarea României Mari. Dr. Constantin Angelescu a decis să acționeze prin cultură și prin învățământ. Erau niște instrumente foarte solide, cu care putea să înfrângă și să îndepărteze legile antiromânești care acționaseră în Transilvania, în Bucovina și în Basarabia. Astfel, în Transilvania, se permisesse ca românii să aibă exclusiv școli profesionale, care nu le dădeau dreptul să lucreze ca slujbași de stat. În Basarabia, opresiunea țaristă fusese mult mai dură. Nu se permisesse să se creeze nici o școală românească. Limba română era interzisă și în școală și în biserică și în administrație și în justiție.

După revenirea în țară și preluarea portofoliului de ministru învățământului a înțeles că lupta de unificare trebuia să pornească de la educație.

S-a aliat cu cei trei institutori de seamă Apostol D. Culea, Ion Mihalache, D. V. Țoni. Le-a cerut să scrie abecedare. Erau necesare manuale, inclusiv pentru cadrele didactice. În acest mod toți copiii puteau să fie educați în limba statului – limba română. Pentru învățători s-au scris metodici de predare. Au fost necesare. Cei din Basarabia fuseseră educați în spirit rusesc și scriau cu litere slave, iar cei din ținutul Herța, Transilvania și Banat, în sensul cel mai larg al noțiunii, scriau cu alfabet gotic în limba germană și limba maghiară.

A fost o muncă lungă și grea de unificare a întregului învățământ românesc. Un mare ajutor l-au reprezentat armata și biserica. În armată s-a cerut ca militarii alfabetizați să citească revistele militare celor care nu știau românește, sau care erau neștiutori de carte, iar în biserică s-a impus ca slujbele să fie oficiate numai în limba română.

În timp, C. D. Angelescu a ajuns în calitate de ministru al învățământului să vadă învățători și profesori români în ținuturile nou unite cu Regatul României.

Astfel în anul 1936, la sfârșitul lunii mai-începutul lunii iunie, un grup de eleve și profesoare de la Școala Normală din Turnu Severin, pe cheltuiala lor, au plecat în comuna Pava din Județul Trei Scaune, de lângă orașul Sf. Gheorghe. Acolo au dus o toacă ortodoxă, un clopot făcut la o turnătorie specială din București, o troiță, cărți de cult românești. Cei veniți din Mehedinți au prezentat un spectacol cu cântece și piese românești. Toată manifestarea era rezultatul dispozițiilor ministrului învățământului C. D. Angelescu conform cărora școlile din regiunile unite cu România. În acest scop, școlile din vechiul regat trebuiau să ajute școlile prin îmbogățirea bazei materiale, sporirea prestigiului în rândul comunității românești, atragerea spre școală a copiilor și nu numai a lor din familiile românești din zonele ce fuseseră sub stăpânire străină. În afară de donația concretizată în 30 mai 1935, școala normală din Turnu Severin a adus din Județul

Transylvania and Banat, in the widest sense, were writing in Gothic alphabet in German and Hungarian.

There was a long and hard work of unification of the entire Romanian education system. A great help was offered by the church and the army. In the army there was required that literate soldiers read military magazines to those that did not know Romanian, or how to read, and in the church there was imposed that the sermons were only to be held in Romanian.

In time, C. D. Angelescu, as minister of Education, started to see Romanian teachers and professors in the lands that were newly united with the Kingdom of Romania.

Thus in 1936, at the end of May – beginning of June, a group of female students and professors from the Normal School in Turnu Severin, at their own expense, left for the Pava commune in Trei Scaune County, near the city of Sf. Gheorghe. They brought there an Orthodox semantron, a bell made at a special foundry in Bucharest, a wayside cross, Romanian cult books. The travellers from Mehedinți presented a show with Romanian songs and plays. The entire manifestation was the result of the provisions of C. D. Angelescu, the minister of Education, according to whom the schools in the old Kingdom had the duty to “adopt” schools or at least students from the areas united with Romania. To this end, the schools from the old Kingdom were to help the schools through the enrichment of the material base, the development of prestige within the Romanian community, the attraction towards school of the children and others from the Romanian families in the areas which had been under foreign occupation. Apart from the donation made on the 30th of May 1935, the normal school of Turnu Severin brought back from the Trei Scaune County intern students, at its own expense. They were to become teachers, and after graduation were to return home to teach in Romanian.¹

Also in the field of higher education, Dr C. D. Angelescu had the same positive role: in 1919 he opened the great universities of Cluj to which he made a large donation. In 1936 he founded the University of Chișinău, as a subsidiary of the University of Iași.

In this manner, by means of the instruction in Romanian, all the children that went through primary education knew how to write and read in the language of their state. Through the army and church this knowledge was consolidated.

It was the merit of Dr C. D. Angelescu of having understood the purpose of education and having used it. He full heartedly supported the work of Apostol Culea, which was to create cultural institutions that were coupled perfectly with

---

¹ According to Tudor Rățoi, *Școala din Mehedinți în timpul ministeriatelor doctorului Constantin D. Angelescu – sugestii privind o evoluție la nivel național*, in vol. *Doctorul Constantin D. Angelescu. Studii la 150 de ani de la naștere*, ed.cit., pp. 147-168.

Trei Scaune eleve interne, pe cheltuiala sa. Acestea urmau să devină învățătoare, iar după absolvire să se reînoarcă acasă pentru a preda în limba română¹.

Și în domeniul învățământului superior, doctorul C. D. Angelescu a avut același rol pozitiv: în anul 1919 a deschis marile universități din Cluj pentru care a făcut o mare donație. În anul 1936 a înființat universitatea din Chișinău, ca filială a Universității din Iași.

În acest mod prin învățământul în limba română, toți copiii care parcurgeau calea învățământului primar știau să scrie și să citească în limba statului lor. Prin armată și biserică li se consolidau aceste cunoștințe.

A fost meritul doctorului C. D. Angelescu de a fi înțeles rostul învățământului și de a-l fi folosit. El a sprijinit din plin și munca lui Apostol Culea de a crea așezămintele culturale care se cuplau perfect cu școlile din învățământul sătesc. Și ele au avut o importanță specială în întărirea României Mari.

Din păcate, a venit cumplita vară a anului 1940 care a spulberat munca doctorului C. D. Angelescu și a celor din jurul său. Munca lui însă a rămas prin cele peste 6.000 de clădiri ridicate de el pentru a găzdui școlile din România. În special membrii corpului didactic nu i-au uitat numele, renumele și realizările în domeniul învățământului. Să nu se uite că la 11 martie 1935 el a avut inițiativa de a crea Academia Oamenilor de Știință din România, un organism consultativ în sprijinul autorităților decidente și al instituțiilor de cercetare. Era o instituție științifică al cărei scop era încurajarea, îndrumarea, punerea în circulație a rezultatelor cercetării științifice prin conferințe, comunicări, publicații, expoziții, acordarea de premii pentru lucrări de valoare, subvenționarea cercetării științifice. Acest om a fost aruncat în stradă din casa lui, aflată în Str. C. A. Rosetti nr. 11-13, cărțile care formau bogata, prețioasa și frumoasa lui bibliotecă au fost aruncate în stradă sau în curtea din spate a hotelului Lido. Operele de artă care împodobeau casa au fost și ele fie distruse, fie confiscate de nou-veniți. Ocupanții casei au fost cei din partidul Frontul Plugarilor, condus de noul premier al României, dr. Petru Groza. Pentru a se salva, doctorul Angelescu s-a internat în spitalul francez din București Saint Vincent de Paul. Acolo a fost îngrijit de fostul asistent Theodor Burghel și de pe atunci tânărul student la medicină Eugen Proca. I-au făcut o operație pentru a-l salva din starea de sănătate gravă în care se afla. Nu au reușit. La 14 septembrie 1948 a murit, slujba de înmormântare s-a ținut la Biserica Boteanu. La ceremonia funerară au participat puțini oameni: „Domnul și d-na Constantin C. Angelescu cu fiica, d-nul și d-na George Vălimărescu, d-nul și d-na Ghika-Budești, d-nul și d-na Alexandru Ghika cu fiul, d-nul și d-na Lascăr L. Catargiu, precum și familiile înrudite”. Alături de ei au mai participat câteva persoane apropiate de doctor. Între aceștia a fost și bunica mea, Nathalia Drouhet-

---

1 Cf. Tudor Rățoi, *Școala din Mehedinți în timpul ministeriatelor doctorului Constantin D. Angelescu – sugestii privind o evoluție la nivel național*, în vol. *Doctorul Constantin D. Angelescu. Studii la 150 de ani de la naștere*, ed. cit., p. 147-168.

the schools in the villages. They also had special importance in the consolidation of Greater Romania.

Unfortunately, the terrible summer of 1940 arrived and shattered the work of Dr C. D. Angelescu and those around him. His work however remained in the more than 6 000 buildings which he erected to host schools in Romania. Especially the members of the didactic corpus had not forgotten his name, his reputation and his accomplishments in the field of education. It must not be forgotten that on 11 March 1935 he had the initiative of creating the Academy of Romanian Scientists, a consultative organism in the support of deciding authorities and research institutes. This was a scientific institution whose purpose was the encouragement, guidance, publishing of the result of scientific research through conferences, communications, publications, exhibits, granting of prizes for valuable works, financing of scientific research. This man was cast in the street from his own house on 11-13 C. A. Rosetti Street, the books which formed his rich, precious and beautiful library had been thrown in the street or in the backyard of the Lido Hotel. The works of art which embellished the house were also either destroyed or confiscated by the newcomers. The occupants of the house were of the Ploughmen's Front, led by the new prime minister of Romania, Dr Petru Groza. In order to save himself, Dr Angelescu got hospitalized in the French hospital of Bucharest, Saint Vincent de Paul. There he was tended to by the former assistant Theodor Burghela and the then-young medical student Eugen Proca. They performed an operation to save him from the severe health condition that he was suffering from. They did not succeed. On 14 September 1948 he died, the funeral service was held at the Boteanu Church. The funerary ceremony was attended by few people: "Mr and Mrs Constantin C. Angelescu with their daughter, Mr and Mrs George Vălimărescu, Mr and Mrs Ghika-Budești, Mr and Mrs Alexandru Ghika with their son, Mr and Mrs Lascăr L. Catargiu as well as the related families". Apart from them there also participated several people that were close to the doctor. Among them there was also my grandmother Nathalia Drouhet-Culea, who brought me with her. The funeral of the doctor was held in secret, in the vault of lawyer George Slama in the Bellu Cemetery. This had to be done this way so that the resting place of the doctor wasn't vandalized.

Fortunately, in the last year, 2019, Dr Constantin D. Angelescu was celebrated at the Academy of Romanian Scientists and more books were published – corpuses of studies dedicated to him.

Culea, care m-a luat și pe mine cu ea. Înhumarea doctorului s-a făcut în taină, în cavoul avocatului George Slama din Cimitirul Belu. A trebuit să se procedeze astfel pentru a nu fi pângărit locul de veci unde se odihnea doctorul.

Din fericire, în ultimul an, 2019, doctorul Constantin D. Angelescu a fost sărbătorit la Academia Oamenilor de Știință din România și s-au publicat mai multe cărți – culegeri de studii dedicate lui.